

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Bc. Zuzany Šťastné „François Mauriac v českých překladech (François Mauriac in Czech Translations)“ (ÚTRL FF UK, Praha 2021)

Tématem předložené diplomové práce je představení významného francouzského spisovatele 20. století François Mauriac především z pohledu dějin českého překladu. Obsah studie o rozsahu 128 stran je členěn do dvou celků (první je věnován Françoisi Mauriacovi a české recepci jeho díla, druhá jeho slavnému románu Thérèse Desqueyroux a translatologické analýze dvou českých překladů – první pořídil v roce 1929 Quido Palička, druhý v roce 1972 Josef Heyduk. Přílohy zařazené za seznam použité literatury tvoří vedle výběrové bibliografie François Mauriac i e-mailová korespondence s nakladatelstvím Triáda a s překladatelem Mauriacova Života Ježíšova Vladimírem Petkevičem.

První část své studie diplomantka zakládá na práci s bohatými zdroji příslušné odborné literatury a pomocí podložených faktů vytváří díky skvěle provedené kompilaci využívající gradace kultivovaný, zasvěceně působící portrét významného představitele francouzské psychologické prózy, autora řazeného ke katolickému proudu, úzce spjatého s bordeauxským krajem. Shrnuje všeobecně známé i méně známé poznatky vztahující se k autorovu životu, podává přehled o jeho díle i ohlase v rámci původní kultury. Ve skvěle uchopené kapitole věnované české recepci románů tohoto autora mě v souvislosti s její periodizací zaujalo, že léta 1910–1925, předcházející roku 1926, který zahajuje vydávání těchto próz u nás, formálně působí jako první úsek této periodizace, což by – zejména v Obsahu práce – mohlo působit matoucím dojmem. Členění recepce Mauriacových děl u nás je přitom dobrý nápad, neboť umožňuje, aby byla vnímána v souladu s periodizací používanou v dějinách českého překladu.

Zahrnutí informací získaných z dobových periodik má významný podíl na zvýšení odborné hodnoty tohoto oddílu a na zařazení předložené práce k cenným příspěvkům v rámci dějin překladu, jež dokážou zaujmout stejnou měrou více i méně zasvěcené zájemce o danou problematiku. (Drobné formální prohřešky v tomto úseku: tvar 6. pádu slova revue na s. 30 a 37, překlepy na s. 23, 25, 28, 42, 53, 56.)

Ve druhé části své studie (s. 60–128) se Z. Šťastná věnuje zvolené próze, na níž demonstruje Mauriacovu tvůrčí metodu. Zároveň srovnává různá překladatelská řešení a na obecnější rovině i různé překladatelské přístupy k uchopení textu této knihy, jež mají své opodstatnění mj. v době svého vzniku. Metoda uplatněná v části věnované translatologické analýze je založena na vhodně zvolených aspektech a kritériích, na jejichž základě byla pořízena excerptce. Výsledná mozaika řešení tak dokázala pokrýt rozmanité překladatelské situace i nuance, aniž bylo nezbytně nutné pracovat s rozsáhlejšími textovými úseky. Volba ukázek, rozbor a popis překladatelského procesu, jež dokumentují formou kritických komentářů, to vše se podílí na postupném skládání mozaiky jednotlivých překladatelských přístupů a nabízí jejich objektivní obraz. Diplomantka se rozumně vyvarovala posuzování překladů z hlediska jejich archaičnosti nebo knižnosti vzhledem k dnešnímu úzu. Řídí se pouze zřetelem funkčnosti a správnosti převodu v době jejich vydání. (Drobné přehmaty: na s. 64 je chybně uveden automobil, na téže straně je výraz „konfese“ podle mého soudu v nesprávném významu; chyba v označení NPŘ na s. 81; ptát/ tázat se + vyptávat, v obou případech jde o nedokonavý vid – s. 82; na s. 92 „naložené“ maso není správný překlad, v ukázce navíc není komentováno chybějící slovo „pain“, které je v daném kontextu důležité; nejednotnost: tvar 2. pádu: „Paula de Kocka“ by podle s. 94 měl být jediná správná varianta skloňování francouzského příjmení,

nicméně na s. 123 je uveden 2. p. ve tvaru „markýze de Sade“). V rámci analýz a komentářů velmi oceňuji, že diplomantka přichází s vlastními návrhy řešení v případech, kdy lze ta Paličkova nebo Heydukova korigovat či vylepšit.

S diplomantčinými závěry shrnutými na s. 123–125 a v závěru práce (s. 126–128) souhlasím. Vůdčím kritériem předložených analýz a komentářů bylo ve všech případech zdařile aplikované sémantické hledisko zahrnující stylistickou přesnost překladu, nezbytné pro přenesení typické atmosféry a celého komplexu významů Mauriacových příběhů do jiné přijímající kultury.

V rámci obhajoby bych uvítala kratičkou doplňující informaci týkající se případných jiných jazyků, z nichž oba překladatelé, Palička a Heyduk, překládali, a cizích autorů, které si vybírali k překladu.

Závěrem konstatuji, že předložená magisterská diplomová práce Bc. Zuzany Šťastné, zdařile propojující více oborů, je velmi podnětným dílčím příspěvkem k objektivní kritice překladu, k dějinám českého překladu a konečně i k dalšímu rozvíjení srovnávací translatologické analýzy. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení známkou **výborně**. Zároveň se domnívám, že může sloužit za základ dalšího výzkumu v dané oblasti. Doporučuji proto, aby tato studie byla předložena (po opravě drobných chyb formálního charakteru) i jako práce rigorózní (PhDr.).

V Praze 22. 6. 2021

PhDr. Šárka Belisová

